

کودکان کار، زخم ناسور بر چهره کلانشهرها

درد مشترکی دارند تمام 1500 کودک کاری که در 6 ماهه نخست امسال از خیابان‌ها جمع‌آوری شده‌اند و همه کودکان کار دیگری که به نحوی از دست ماموران شهرداری و انتظامی فرار کرده‌اند...

سلامت نیوز: درد مشترکی دارند تمام 1500 کودک کاری که در 6 ماهه نخست امسال از خیابان‌ها جمع‌آوری شده‌اند و همه کودکان کار دیگری که به نحوی از دست ماموران شهرداری و انتظامی فرار کرده‌اند یا هیچ وقت در هیچ آماری نامی از آنها نبرده شده است؛ درد کودکی نکردن و تحمل مشکلاتی بزرگ، مشکلاتی که تحمل آنها گاه از تحمل انسان‌های بزرگسال نیز خارج است چه برسد به کودکان. کودکان کار جزئی از واقعیت‌های جامعه هستند که نمی‌توان آنها را انکار کرد اما به نظر می‌رسد در هیاهوی پر طمطراق کلانشهر پایتخت گم شده‌اند. در کنار اینها باید اضافه کرد انواع و اقسام بیماری‌ها و مشکلات روحی و روانی را که در ایام کودکی به سراغ این کودکان می‌آید و آینده‌های تاریک را برای آنها به ارمغان می‌آورد. ابتلا به انواع و اقسام بیماریها، کمبود بهداشت، سوء تغذیه و در معرض آسیب‌های اجتماعی قرار داشتن فصل مشترک زندگی کودکان کار است.

به گزارش سلامت نیوز به نقل از تهران امروز؛ حسین زارع‌صفت، مدیر عامل سازمان رفاه و خدمات و مشارکت‌های اجتماعی شهرداری تهران با یادآوری این نکته که سال گذشته 3700 نفر از کودکان کار در شهر تهران شناسایی و ساماندهی شدند، می‌گوید: «171؛ 8 هزار کودک خیابانی در طول سال در تهران، به ویژه در مناطق حاشیه‌نشین و غیر برخوردار وجود دارند که شهرداری تهران توسط دفاتر شناسایی و جذب کودکان کار خیابانی در پایانه‌های شهر، دفاتر خدمات اجتماعی مناطق و واحدهای گشت جمع‌آوری کودکان خیابانی به شناسایی و جذب آنها می‌پردازد.» به گفته وی تعداد کودکان کار در شهر افزایشی 15 درصدی یافته است و در واقع هر سال این تعداد افزایش می‌یابد. وی درباره تکدی‌گری کودکان در شهر تهران با بیان اینکه نمی‌توان با این پدیده برخورد سلبی داشت، می‌گوید: «171؛ 8 موضوع اجتماعی با برخورد مکانیکی قابل حل نیست و باید مانع از شکل‌گیری آن شد.» این در حالی است که به گفته وی «171؛ 8 معمولاً 30 درصد کودکان کار جمع‌آوری شده دوباره به شهر باز می‌گردند.» زارع صفت می‌گوید: «171؛ 8 سازمان بهزیستی امکانات محدودی دارد و نمی‌تواند در برابر خانواده‌ای که کودکش را تحویل می‌گیرد اما باز به دلیل مشکل اقتصادی به شهر برمی‌گردند بدون طی کردن روند قضایی کاری کند یا مانع از تحویل کودک شود. از طرفی شهرداری تهران نیز امکان نگهداری کودکان کار را ندارد و بر اساس قانون این حق نیز برعهده این نهاد نیست.»

معضل کودکان کار

هر پدر و مادری در هر وضع اقتصادی که به سر ببرد هزاران امید و آرزو برای فرزندان خود و آینده آنها دارند، اما چه اتفاقی می‌افتد که بر طبق آمارهای سازمان رفاه، خدمات و مشارکت‌های اجتماعی در همین 6 ماهه نخست امسال فقط در تهران 1500 نفر از کودکان کار در تهران شناسایی و جمع‌آوری شده‌اند این کودکان حاصل چه خانواده‌هایی هستند و در چه خانواده‌هایی رشد کردند. به گفته سمیه عزیز پناه عضو انجمن حمایت از حقوق کودکان «171؛ 8 اکثریت کودکان کار از خانواده‌های بی‌بضاعت هستند و مشکلات معیشتی فراوانی دارند که بیکاری و اعتیاد از مهم‌ترین عواملی هستند که در خانواده‌های این کودکان مشاهده می‌شود.» وی در گفت‌وگو با تهران امروز تصریح می‌کند: «171؛ 8 مشکلات اقتصادی و تنگناهای معیشتی بیشتر از مشکلات فرهنگی در این معضل موثر هستند.»

چه مشکلاتی کودکان کار را تهدید می‌کند؟

«171؛ 8 وقتی کسی در جای خود نباشد مشکلات روحی و روانی زیادی او را تهدید می‌کند.» این گفته سمیه عزیز پناه، عضو انجمن حمایت از حقوق کودکان است. وی معتقد است: «171؛ 8 این کودکان به جای اینکه در مدرسه و پشت نیمکت باشند در خیابان به سر می‌برند و فشاری که این کودکان در خیابان تحمل می‌کنند بسیار زیاد است.» به گفته وی کودکان کار مشکل سو تغذیه دارند و استرس و فشار روانی این کودکان از هم سن و سالان خودشان بیشتر است. این کودکان به دلیل حمایت نشدن روحی و روانی از سمت خانواده، مواجهه با خشونت‌های روحی، جنسی و فیزیکی، عدم توانایی برای مقابله با این آسیب‌ها دارای مشکلات روحی و روانی زیادی هستند.

علاوه بر مشکلات روحی و روانی که این کودکان را تهدید می‌کند می‌توان به آمارهایی که مرکز تحقیقات ایدز ایران منتشر کرده است هم اشاره کرد. به گفته مینو محرز، رئیس مرکز تحقیقات ایدز ایران 4 تا 5 درصد از کودکان خیابان مبتلا به ایدز هستند، در حالی که آمار ابتلا به ایدز در میان زندانیان 2 درصد است. فرشید یزدانی، عضو انجمن حمایت از حقوق کودکان نیز میزان ابتلای کودکان کار و خیابان به ایدز را 45 برابر جامعه عنوان کرده و می‌گوید: «171 درصد از کودکان خیابان مبتلا به ایدز هستند»؛ بر اساس آخرین تحقیقاتی که در این حوزه صورت گرفته، نرخ ابتلای کودکان کار و خیابان به ایدز 45 برابر جامعه است که از این افراد، یک سوم کودکان مبتلا 10 تا 14 ساله و دو سوم 15 تا 18 ساله هستند.

آمارهای متناقض از تعداد کودکان کار

هرساله آمارهایی از سوی شهرداری و سازمان بهزیستی که متولی جمع‌آوری و پذیرش کودکان کار هستند از تعداد کودکان کار منتشر می‌شود که تفاوت زیادی با آمارهایی دارد که سازمانهای حمایت از حقوق کودکان منتشر می‌کنند. به گفته «فرشید یزدانی»؛ مدیرعامل انجمن حمایت از حقوق کودکان تعداد کودکان کار در سالهای گذشته افزایش یافته است و ما حدود یک میلیون و 800 هزار کودک کار در کشور داریم که این آمار یک پدیده تاسف آور است. اما سرپرست دفتر امور آسیب دیدگان اجتماعی سازمان بهزیستی کشور از 5300 کودک خیابانی که در سال گذشته توسط سازمان بهزیستی پذیرش شده‌اند خبر داده است.

مشکل کار کودک از قانون است یا مجریان آن ؟

با اینکه قانون ساماندهی کودکان کار در سال 84 تصویب شد اما هر ساله بر تعداد این کودکان افزوده می‌شود، با این وضع به نظر می‌رسد قانون تصویب شده ضمانت اجرایی ندارد یا مجریان قانون در اجرای آن کوتاهی می‌کنند. دکتر عبدالرضا عزیزی، رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس به تهران امروز می‌گوید: «171 درصد از کودکان کار مشکلاتی دیده می‌شود این مشکلات به اعتباراتی می‌آورد ضمانت اجرایی دارد و باید اجرا شود و اگر در قانون ساماندهی کودکان کار مشکلاتی دیده می‌شود این مشکلات به اعتباراتی مربوط می‌شود که در اختیار سازمان بهزیستی قرار می‌گیرد. اگر بودجه مناسبی به سازمان بهزیستی تخصیص یابد ما شاهد اجرای درست و اصولی این قانون خواهیم بود و این نابسامانی را در جمع‌آوری و نگهداری کودکان کار نخواهیم داشت».

به گفته وی «171 درصد از کودکان خیابانی، کودکان کار هستند. در این میان دادن حکم جمع‌آوری این کودکان با قوه قضائیه است و وظیفه جمع‌آوری آنها به عهده نیروی انتظامی گذاشته شده است. سازمان بهزیستی کشور نیز این کودکان را گزینش می‌کند و از بین آنها از بعضی از این کودکان نگهداری می‌کند»؛ اما سمیه عزیزپناه، عضو انجمن حمایت از حقوق کودکان، مشکل اصلی در اجرای این قانون را نوع نگرش مسئولان به این قانون می‌داند. وی می‌گوید: «171 درصد از کودکان کار مشکلاتی دیده می‌شود این مشکلات به اعتباراتی مربوط می‌شود که در اختیار سازمان بهزیستی تخصیص یابد ما شاهد اجرای درست و اصولی این قانون خواهیم بود و این نابسامانی را در جمع‌آوری و نگهداری کودکان کار نخواهیم داشت».

تغییر نگرش مسئولان

برطبق قانون، 11 نهاد و ارگان برای ساماندهی کودکان خیابان مسئول شناخته شده‌اند و برای هر یک وظایفی تعریف شده است که به گفته عزیز پناه چون تغییر مثبتی در وضع کودکان کار مشاهده نشده است نمی‌توان از فعالیت این سازمانها ابراز رضایت کرد. اما با توجه به سمینارها و کنفرانس‌های مختلفی که از سوی این سازمانها درباره کودکان کار برگزار شده است، تغییراتی در نحوه نگرش کارشناسان و مسئولان سازمان صورت گرفته است که این تغییر نگرش را می‌توان مثبت تلقی کرد و به آینده امیدوار بود.